

POSTANOWIENIE

Dnia 21 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania N. spółki akcyjnej z siedzibą w S. oraz P.K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Gdańsku
o ustalenie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 maja 2025 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 19 listopada 2024 r., sygn. akt III AUa 1237/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz odwołującej się Spółki
kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku, wyrokiem z dnia 19 listopada 2024 r., oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 31 lipca 2023 r., zmieniającego decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Gdańsku z dnia 29 grudnia 2022 r. i stwierdzającego, że P.K. jako pracownik u płatnika N. S.A. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 sierpnia 2022 r. do 31 października 2022 r.

W sprawie ustalono, że ubezpieczony, będąc pracownikiem u innego pracodawcy, w dniu 26 maja 2022 r., zawarł z N. S.A umowę o pracę na okres próbny (3 miesiące), z dniem rozpoczęcia pracy ustalonym na 1 sierpnia 2022 r. W dniu 22 lipca 2022 r., ubezpieczony podczas trwającego urlopu wypoczynkowego uległ wypadkowi. Doszło u niego do złamania kostki bocznej. Następnie w ranie rozwinęła się infekcja bakteryjna (gronkowiec), która wymagała interwencji chirurgicznej. Wstępnie rekonwalescencja ubezpieczonego miała potrwać 6 tygodni, jednakże okazało się, że sama hospitalizacja ubezpieczonego zakończyła się w listopadzie 2022 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, z zebranego materiału dowodowego wynika, że ubezpieczony w dniu 1 sierpnia 2022 r., czyli umówionym umową o pracę terminie, chciał się stawić do pracy, a płatnik składek chciał, by od tego dnia ubezpieczony rozpoczął świadczenie pracy na jego rzecz. Brak podjęcia pracy przez ubezpieczonego we wskazanym terminie, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie mógł stanowić o pozorności czy nieważności zawartej umowy. Za nieważnością zawartej przez odwołujących się umowy o pracę nie mógł przemawiać również fakt, że zawarto ją na okres próbny. To od woli stron zależy czy pierwsza umowa o pracę będzie zawarta na okres próbny, na czas określony, czy od razu na czas nieokreślony.

Skargę kasacyjną wywiódł organ rentowy, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz istniejącą potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości. Wątpliwości skarżącego budzi kwestia momentu objęcia ubezpieczeniami społecznymi pracownika, który stał się niezdolny do pracy przed dniem rozpoczęcia pracy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczony wniósł o nieprzyjęcie jej do rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może być przyjęta do merytorycznego rozpoznania.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania, którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji. Tego skarżący nie uczynił. Z kolei powołanie się w skardze kasacyjnej na potrzebę wykładni przepisów prawnych wymaga wykazania przez autora skargi, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć – czemu skarżący również nie sprostał.

Ponadto kumulatywne wskazanie na podstawy wymienione w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. jest możliwe, o ile dotyczyć będą innych obszarów prawa materialnego lub procesowego. Chodzi o to, że jeśli mamy do czynienia z istotnym zagadnieniem prawnym, to ten sam nowy problem nie może stanowić przedmiotu rozbieżnej wykładni w orzecznictwie bądź wypowiedziach doktryny.

Na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych podleganie ubezpieczeniom społecznym ma charakter bezwzględny. Zasada autonomii woli i swobody umów tu nie obowiązuje. Zgodnie z art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2025 r., poz. 350) pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia nawiązania stosunku pracy, to obowiązek ubezpieczeń co do zasady następuje w terminie określonym w umowie jako dzień rozpoczęcia pracy. Biorąc pod uwagę regulację zawartą w art. 26 i 29 § 1 pkt 5 k.p., należy przyjąć, że objęcie pracownika ubezpieczeniami społecznymi następuje w terminie określonym w umowie o pracę jako dzień rozpoczęcia pracy.

Przepis art. 22 § 1 k.p. kładzie nacisk na zamiar pracownika i gotowość jej wykonywania w momencie zawierania umowy o pracę. Skutecznemu i ważnemu zawarciu takiej umowy nie stoi zatem na przeszkodzie późniejsza, spowodowana obiektywnymi przeszkodami (np. chorobą powodującą niezdolność do pracy) niemożność faktycznego podjęcia pracy w terminie określonym w umowie o pracę. Zgodnie z treścią art. 26 k.p. stosunek pracy nawiązuje się w terminie określonym w umowie jako dzień rozpoczęcia pracy. Organ rentowy stoi na stanowisku, że nawiązanie stosunku pracy uzależnione jest od faktycznego podjęcia i świadczenia pracy przez pracownika. Powyższy pogląd nie znajduje uzasadnienia w aktualnie obowiązujących przepisach prawa, w szczególności zaś w przepisach k.p. Omawiany przepis nie uzależnia skuteczności nawiązania stosunku pracy od faktycznego rozpoczęcia jej wykonywania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2007 r., II PK 56/07, LEX nr 467416).

Ustalenia faktyczne, wbrew odmiennemu stanowisku skarżącego, nie dają podstaw do przyjęcia, że sporna umowa miała charakter pozornej czynności prawnej. Przede wszystkim należy bowiem stanowczo podkreślić, że ewentualne wystąpienie wad oświadczeń woli powodujących ich nieważność powinno być oceniane przy uwzględnieniu okoliczności faktycznych towarzyszących złożeniu owych oświadczeń, a zatem zaistniałych w czasie, w którym były one składane. To wtedy strony czynności prawnej muszą mieć świadomość tego, że czynność ta nie będzie faktycznie realizowana - w okolicznościach faktycznych sprawy już w dniu 26 maja 2022 r. Co więcej, Sąd Najwyższy jest zdania, że nie może być mowy o pozorności umowy o pracę również wtedy, gdy pracownik zawiera umowę o pracę, będąc już czasowo niezdolnym do pracy, ale zakładając, że podejmie pracę niezwłocznie po ustąpieniu tej niezdolności (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2020 r., I UK 387/18, LEX nr 2797359). Niezdolność do pracy występująca w dacie zawarcia umowy o pracę nie niweczy bowiem zamiaru podjęcia pracy, choćby w późniejszym terminie.

Wobec wyjaśnienia w judykaturze podnoszonych przez skarżącego wątpliwości na tle interpretacji powołanych przepisów prawa materialnego oraz zgodności zaskarżonego wyroku z tą linią orzecniczą, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania.

O kosztach orzeczono w myśl art. 98 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

AGM

[SOP]